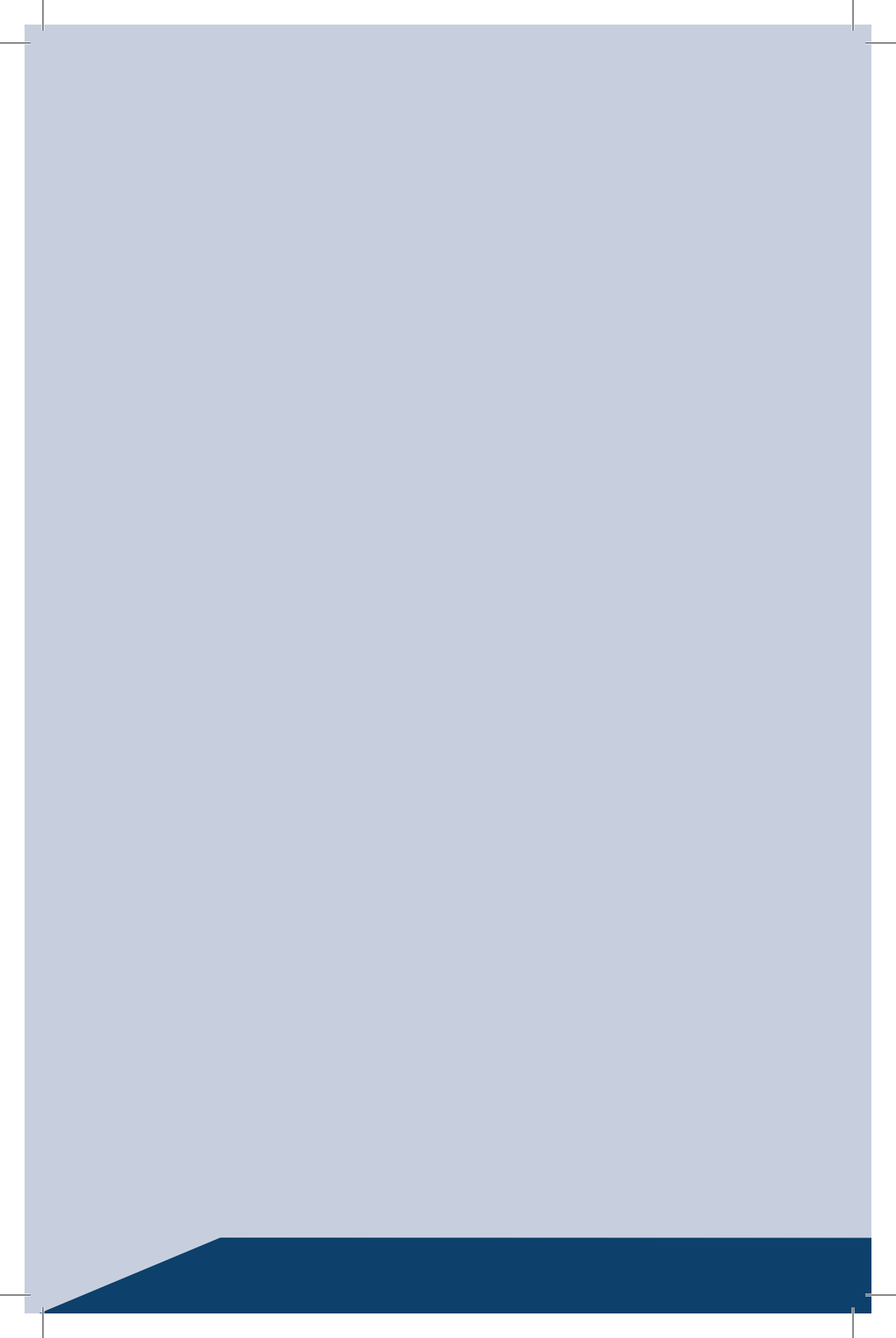

**Механізми та процедури
повернення активів у США:
практичний посібник для
міжнародної**

ВСТУП

Сполучені Штати Америки твердо налаштовані на глобальну боротьбу з корупцією. Ми також сповнені рішучості захистити нашу економіку від руйнівного впливу зовнішньої корупції шляхом запобігання корумпованим лідерам інвестувати вкрадені гроші або хабарі у Сполучених Штатах чи відмивати ці гроші через нашу фінансову систему. Для сприяння втіленню цієї мети у 2010 році Міністерство юстиції (МЮ/DOJ) започаткувало Ініціативу щодо повернення активів, викрадених клейткратами¹, до якої входить спеціальна група прокурорів, яким доручено розслідувати і переслідувати в судовому порядку справи з пошуку, арешту і поверненню здобутого нечесним шляхом майна корумпованих зарубіжних лідерів та їх поплічників. Ці прокурори працюють спільно з партнерами по всьому світу у боротьбі з корупцією, і їх останні досягнення є значними. За сприяння наших міжнародних партнерів, Ініціатива щодо повернення активів, викрадених клейткратами, допомогла конфіскувати і повернути через суд США жертвам корупції за кордоном активи на суму понад 3,2 мільярда доларів США. Ці активи є предметом тривалого, часто важкого судового процесу конфіскації. З 2010 року ми допомогли іноземним урядам успішно повернути активи на суму понад 150 млн. доларів США, і ми активно розслідуємо випадки корупції із залученням сотень мільйонів доларів додаткових активів, пов'язаних з іншими проявами чи підозрами щодо іноземної корупції.

Для продовження досягнення успіху у цій глобальній роботі по боротьбі з корупцією, Сполучені Штати прагнуть налагодити тісні робочі стосунки з нашими міжнародними колегами, щоб зацікавлені сторони могли своєчасно та ефективно обмінюватися інформацією, необхідною для успішного збирання доказів корупційних випадків, а також знаходити, накладати арешт та конфіскувати незаконно набуте майно. Цей посібник, підготовлений та випущений Міністерством юстиції та Держдепартаментом США, надає практичну інформацію про те, як Сполучені Штати можуть допомогти іншим країнам у поверненні викрадених активів та коштів від злочинної діяльності в цілому. Це не означає, що даний документ є вичерпним, але він призначений для надання закордонним колегам інформації про те, як функціонує система конфіскації активів та майна у США (система, яка згідно із законом США називається «позбавлення») та містить пропозиції щодо сприяння процесу конфіскації.

Робота над поверненням активів може бути складним та тривалим процесом, пов'язаним з правовими системи країн з різними законодавчими базами та правовими традиціями, що може викликати деякі труднощі. Проте зростаюча кількість успішних справ свідчить про те, що світова правоохоронна спільнота не дозволить корумпованим урядовим лідерам красти і отримувати прибуток за рахунок людей, яким вони зобов'язані служити.

¹Клейткратія походить від грецьких слів *kleptain* - красти, і *kratia* - керувати: уряд, контрольований злодіями.

ПОЧАТОК РОБОТИ

Існує два основних способи звернутися за допомогою до Сполучених Штатів: неофіційний та офіційний. Неофіційні запити через правоохоронні канали можуть забезпечити швидкий доступ до інформації з державних або добровільних джерел. Докази також можуть бути отримані за допомогою непримусових методів розслідування. Зазвичай, офіційні запити необхідно робити тоді, коли інформацію або докази необхідно отримати через примусові засоби або особливим чином для забезпечення їх прийнятності у суді, наприклад, для збору фінансових документів або обов'язкових свідчень свідків. Метою цього посібника є надання інформації про те, як використовувати обидва способи для отримання інформації та допомоги з боку правоохоронних органів США найефективнішим чином. Офіційний спосіб включає запити про взаємну правову допомогу (ВПД/MLA) через багатосторонні або двосторонні угоди, і часто вимагає значних ресурсів від запитуючої держави, що може зайняти значний час для виконання. Ми вітаємо та заохочуємо неофіційні запити, оскільки значний обсяг інформації може бути отриманий без формальних процедур, а неформальна допомога може прискорити подальші офіційні запити. Нижче наведено перелік основних відомств США, які працюють над міжнародними справами щодо повернення активів, та можуть надати необхідну допомогу. Також нижче наведено деякі шляхи надання Сполученими Штатами допомоги, перш ніж інша країна розпочне подання офіційного запиту, і які допоможуть краще сформулювати офіційний запит у випадках, коли необхідно скористатися каналами ВПД.

Відомства США, які займаються питаннями повернення активів

Міністерство юстиції, Відділ кримінальних розслідувань, Підвідділ з питань відмивання коштів та повернення активів (MLARS). Це провідний процесуальний орган США з питань повернення активів, викрадених клептократами. Його персонал також допомагає в запитах іноземних юрисдикцій про надання інформації та допомоги у поверненні активів, отриманих шляхом корупції та інших злочинів. Ми закликаємо наших партнерів спочатку звернутися до Підвідділу з питань відмивання коштів та повернення активів, щоб обговорити, як Сполучені Штати можуть допомогти отримати докази та інформацію офіційним і неофіційним шляхом.

Міністерство юстиції, Відділ кримінальних розслідувань, Управління закордонних справ (OIA). Це центральний орган влади Сполучених Штатів, який має повноваження приймати та передавати на виконання усі офіційні запити про ВПД. Іноземні уряди повинні надсилати усі офіційні запити до Управління закордонних справ з питань отримання допомоги від Сполучених Штатів. З Управлінням закордонних справ також слід радитися щодо того, як краще подати такий письмовий запит до моменту його подачі.

Міністерство юстиції, Федеральне бюро розслідувань (FBI/ФБР) та Міністерство національної безпеки, Слідча служба Міністерства національної безпеки (HSI/Слідча служба МНБ). Ці правоохоронні органи мають спеціалізовані слідчі підрозділи, у яких працюють спеціальні слідчі з фінансових питань, які займаються саме боротьбою з глобальною корупцією. Вони часто формують команди разом з агентами Служби внутрішніх доходів США (IRS/СВД). Зокрема, ФБР створило Міжнародний відділ боротьби з корупцією зі штаб-квартирою у Вашингтоні, округ Колумбія, і агентами, розташованими у Вашингтоні та інших ключових містах Сполучених Штатів. Крім того, у кожному з цих агентств є представники, які працюють в багатьох посольствах США по всьому світу і які можуть сприяти розслідуванням злочинів, скоєних за кордоном, зокрема, безпосередньо надаючи неформальну допомогу та підтримуючи зв'язок і звертаючись до своїх колег на інших зарубіжних посадах та у відомствах США. Спеціалісти з інших юрисдикцій можуть звертатися до представників ФБР або Слідчої служби МНБ, які працюють у їх країні, через посольства США у своїх країнах, щоб зробити запити або обговорити справи, перш ніж подавати будь-який офіційний запит.

I. Загальні відомості

У кожній країні існує п'ять-шість кроків повернення незаконних доходів від корупції або злочинів в цілому:

1. Визначення основного злочину та допустимих доказів, що становлять кримінальну поведінку.
2. Визначення та встановлення місцезнаходження активів, що підлягають конфіскації.
3. Підтвердження (через докази) зв'язку між активами та кримінальною поведінкою.
4. Вилучення або заморожування активів.
5. Конфіскація активів.
6. Повернення та розпорядження конфіскованими активами.

II. Визначення та доказ кримінальної поведінки

Для успішного повернення активів потрібно мати достатньо доказів кримінальної поведінки у формі, прийнятій у судах США. Докази, надані країнами, які звертаються по допомогу до США, що деталізують корупційну поведінку, а також посадових осіб, спілків та пов'язаних з ними правових структури, мають вирішальне значення на пізніх етапах судових процесів конфіскації. Важливо також визначити доходи, отримані злочинним шляхом, отримати та зберегти запобіжні заходи, а також зберегти активи під час розслідування та судового розгляду. Корупційні правопорушення часто містять кримінальну поведінку в межах країни, в якій знаходиться посадова особа, та на міжнародному рівні, де відбувається злочинна поведінка, правовий режим чи грошові потоки через міжнародні фінансові та економічні системи. Своєчасний обмін доказами злочинності, отриманими під час розслідування в країні корумпованого чиновника, може мати важливе значення для отримання доказів злочинної поведінки за кордоном через формальну та неформальну допомогу.

III. Визначення та встановлення місцезнаходження активів

Метою більшості випадків відмивання грошей є приховування зв'язків між кримінальною поведінкою та активами або між активами та особами, задіяними у кримінальній поведінці. Для успішного надання допомоги країнам у визначенні незаконних активів, які, на їхню думку, знаходяться у Сполучених Штатах, часто необхідна конкретна інформація про наявність фактів розкрадання, хабарництва або інших корупційних вчинків. Інформація, яка може знадобитися, включає наступне:

- Механізми платежів та окремих фінансових операцій, а також спілків та юридичні особи, які, як вважається, залучені до переміщення та приховування доходів від клептократії.
- Сума та час переказу коштів або покупок, а також назви чи ім'я та конкретні ідентифікаційні дані фізичних або юридичних осіб, на ім'я яких утримуються активи або які є особами, уповноваженими підписувати банківські документи або інші фінансові рахунки.
- Також може бути корисною інформація про місцезнаходження активів, місця частих подорожей іноземних посадових осіб або місцезнаходження членів їх сімей або родичів у Сполучених Штатах.
- Іноді важливо ідентифікувати осіб, котрі працюють як фахівці з відмивання грошей, у тому числі фінансові консультанти чи юристи, які допомагають переміщати кошти.

ПРАКТИКА ДОПОМОГИ ТА СПРИЯННЯ В КОНФІСКАЦІЇ ТА ПОВЕРНЕННІ

Також пам'ятайте, що у деяких випадках Сполучені Штати можуть здійснювати юрисдикцію над кримінальною поведінкою, операціями з відмивання грошей та активами, які стосуються фінансової системи США або впливають на неї, навіть якщо активи не знаходяться у Сполучених Штатах. Наприклад, міжнародні банківські перекази корупційних доходів у валюті США можуть порушувати законодавство США та можуть слугувати основою для повернення активів США через закони про конфіскацію з покаранням без позбавлення волі. Юридичні процеси у США іноді можуть бути використані для заморожування або накладення арешту, і, в кінцевому рахунку, конфіскації активів та відстеження коштів, отриманих з них та відмитих частково через нашу фінансову систему за допомогою країни, куди зрештою інвестувались вкрадені кошти. Сполучені Штати мали суттєву співпрацю з боку інших країн у справах конфіскації активів з покаранням без позбавлення волі.

A. Неофіційні запити від поліції до поліції чи від прокурора до прокурора

1. Прямий зв'язок з органами прокуратури чи правоохоронними органами:

a. Усталена практика допомоги в розслідуваннях

Іноді країна має надійні фінансові розвідки про місцезнаходження отриманого незаконним шляхом майна або інших активів у США, але вони потребують додаткової перевірки. Така країна може зробити неофіційний запит із проханням до Сполучених Штатів здійснити планомірні слідчі заходи, такі як опитування свідків, візуальний нагляд та пошук у державних актах, таких як дані про реєстрацію компанії чи записи про нерухомість. Щоб запросити такий тип допомоги, зверніться до Підвідділу з питань відмивання коштів та повернення активів, використовуючи контактну інформацію на зворотній стороні цього посібника, або до ФБР, Слідчої служби МНБ або СВД у посольстві США у вашій юрисдикції. Підтвердження інформації через неофіційні запити часто допомагає перед підготовкою та передачею офіційного запиту про ВПД щодо заборони або конфіскації активів, щоб уникнути затримок, викликаних необхідністю доповнення офіційних запитів. Однак, як пояснюється нижче, закони США ускладнюють надання Сполученими Штатами інформації про існування банківських рахунків або залишків на банківських рахунках та щодо електронної пошти, окрім як у відповідь на офіційний запит про ВПД.

Питання правової процедури та/або стратегії

Попередній зв'язок електронною поштою або телефоном зі спеціалістами Підвідділу з питань відмивання коштів та повернення активів або Управління закордонних справ до подання офіційного запиту про ВПД може допомогти вирішити практичні або юридичні перепони у ідентифікації активів. Такий зв'язок також може дати прокурорам та слідчим США час підготувати відповідні документи для подання до суду або вжити інших заходів для полегшення процесу надання відповіді на офіційні запити про ВПД. Представники органів влади США також можуть мати корисні пропозиції щодо найкращого шляху повернення активів та отримання інформації, необхідної для повернення активів у Сполучених Штатах, що дозволить заощадити іноземним партнерам цінний час і зусилля. Корисні речі, які слід врахувати, включають:

- Ані прокурори США, ані підрозділ фінансової розвідки США не можуть видавати наказ про заборону або арешт. Для цього потрібен судовий наказ.

- Цей процес може бути набагато швидшим та ефективнішим для обох країн, якщо суди запитуючої країни зможуть видати наказ про арешт, заборону або конфіскацію на умовах, що дозволяють суду США виконувати ці накази щодо майна та активів у Сполучених Штатах. Накази іноземних судів повинні бути передані через запити про ВПД. Однак, де це можливо, окремі вимоги законодавства США щодо виконання іноземних запитів повинні обговорюватися з Підвідділом з питань відмивання коштів та повернення активів перед тим, як такі іноземні запити будуть отримані.
- Для отримання судових постанов про здійснення законного обшуку приміщень або облікових записів електронної пошти законодавство США вимагає обґрунтування вищим рівнем доказів, ніж інші примусові постанови, і вони повинні бути підтвержені актуальними доказами злочинної діяльності, пов'язаної з приміщеннями або обліковими записами електронної пошти. Обговорення того, що буде потрібно, в результаті може прискорити отримання доказів або привести до висновку, що офіційний запит про таку примусову дію може бути неможливим.

б. Нарощування місцевих зв'язків з агентствами США

Щоб отримати відповіді на питання щодо порядку дій чи роз'яснення законів і практики США, будь ласка, зв'яжіться з Підвідділом з питань відмивання коштів та повернення активів або співробітниками ФБР, Слідчої служби МНБ або СВД у найближчому посольстві США. Що більше інформації ви можете надати, то більша ймовірність того, що будуть отримані задовільні результати.

2. Слідчі мережі

а. Мережі спеціалістів

Окрім представників США в посольствах за кордоном та в установах США, існує мережа спеціалістів з питань повернення активів, через яку профільні спеціалісти можуть обговорювати справи, бажано через безпечні комп'ютерні системи або по телефону. Наприклад, обговорення справи із спеціалістами з відповідним рівнем доступу можуть допомогти слідчому в країні А неофіційно дізнатись, чи є в країні Б активи. Крім того, країна А може повідомити країну Б про існування підозрілої діяльності у її фінансовому чи комерційному секторі або про підозрілі переміщення. Такі неформальні розмови також можуть згладити шлях здійснення ефективної формальної слідчої або конфіскаційної допомоги.

Приклад таких мереж включає Камденську міжвідомчу мережу з повернення активів (CARIN), що налічує понад 50 юрисдикцій членів та спостерігачів і пов'язана з шістьма подібними до CARIN регіональними мережами, що охоплюють додаткові 60 юрисдикцій. Зазвичай, запити на адресу спеціалістів через мережу CARIN робляться через представників мережі CARIN або подібні мережі. Мережі CARIN та подібні мережі не обмежуються питаннями корупції, але сприяють допомозі у конфіскаціях всіх видів злочинних доходів. Більш детальну інформацію можна отримати, надіславши листа на carin@europol.europa.eu Сполучених Штати є членом мережі CARIN.

Глобальна мережа координаторів з питань повернення активів (Global Focal Point Network on Asset Recovery), яку координує ІНТЕРПОЛ (INTERPOL) та Ініціативою щодо повернення викрадених активів (Ініціатива StAR), які є спільною ініціативою Світового банку та Управління ООН з наркотиків

та злочинності, є також мережею профільних спеціалістів, основною діяльністю яких є боротьба з корупцією та забезпечення співпраці у справах щодо повернення вкрадених активів. Глобальна мережа координаторів може забезпечити безпечний обмін інформацією та визначити контакти в відповідних юрисдикціях. Мережа також проводить регулярні зустрічі спеціалістів з метою сприяння координації справ, у яких залучено дві або більше юрисдикції. Більш детальну інформацію можна отримати на офіційній сторінці <https://www.interpol.int/Crime-areas/Corruption/International-asset-recovery>. Сполучені Штати є членом Глобальної мережі координаторів.

6. Група Егмонт

Група Егмонт - це асоціація підрозділів фінансової розвідки (FIUs/ПФР) по всьому світу, включаючи Мережу боротьби з фінансовими злочинами (FinCEN), члени якої погодилися обмінюватися між собою фінансовими розвіданими в питаннях кримінального та терористичного характеру. Коли це дозволяє внутрішнє законодавство, співробітники правоохоронних органів одного з членів Групи Егмонт можуть запросити фінансові розвідані у Мережі боротьби з фінансовими злочинами через свій ПФР. Основна частина інформації Мережі боротьби з фінансовими злочинами походить з підозрілих звітів про діяльність, звітів про валютні операції та форм транскордонного перевезення готівкових коштів, а також з загальнодоступних документів.

Інформація, отримана від ПФР, часто є конфіденційною з точки зору правоохоронних органів та юридично обмеженою для використання в якості фінансових розвіданих для визначення фактичних доказів, які можуть бути отримані в подальшому за допомогою інших офіційних засобів. Тому інформація ПФР не повинна бути представлена у суді як фактична інформація. Інакше кажучи, джерело цієї інформації зазвичай не може бути оприлюднене, але це може бути важливими розвіданими, які можуть навести розслідування на записи, які слід шукати за допомогою офіційних запитів про ВІД або для виявлення значних активів, які можуть стати об'єктом конфіскації. У деяких випадках це може бути використано для отримання інформації про фінансові розвідані швидше, ніж через офіційний запит про ВІД. Ваш власний ПФР може надати значну допомогу у доступі до інформації, що зберігається у Мережі боротьби з фінансовими злочинами, через механізми Групи Егмонт. Для отримання додаткової інформації відвідайте офіційний веб-сайт www.egmontgroup.org

Б. Офіційні запити

1. Загальне правило полягає в тому, що вимагаються офіційні запити про надання ВІД, якщо для отримання інформації потрібні примусові заходи відповідно до законодавства США.

Це включає в себе:

- а. Запити про надання записів банківських рахунків або банківських переказів.
- б. Запити про надання записів від підприємств чи третіх осіб, коли особа або організація відмовляються надати записи добровільно.
- в. Довідки або інші документи, що підтверджують підприємницькі чи державні записи.

- г. Обшук приміщень, комп'ютерів або інших електронних пристроїв.
- д. Телефонні, текстові та/або електронні записи.
- е. Застосування іноземного заборонного судового наказу або постанови про конфіскацію.
- ж. Примушення або отримання свідчень під присягою, які людина відмовляється надавати добровільно.

2. Правова підстава для офіційного запиту

Коли іноземна юрисдикція просить Сполучені Штати про надання офіційної юридичної допомоги, вона повинна вказати у запиті про ВПД правову підставу, на основі якої робиться такий запит. Зазвичай запит про ВПД базується на двосторонньому договорі або на підставі Організації Об'єднаних Націй та інших багатосторонніх договорів, описаних нижче:

а. Договір про взаємну правову допомогу (MLAT/Договір про ВПД)

Договір про ВПД – це двосторонній договір між двома юрисдикціями, який визначає, як можна подати запит і у яких цілях. Сполучені Штати мають Договір про ВПД з майже 100 юрисдикціями². Договір про ВПД описує, яку інформацію повинен містити запит.

б. Конвенції Організації Об'єднаних Націй та інші конвенції

Якщо країна не має двосторонньої угоди зі Сполученими Штатами або будь-якою іншою країною, у якій вона просить правову допомогу, часто для цього може використовуватися конвенція Організації Об'єднаних Націй або регіональна конвенція, якщо країна, що надсилає запит, та країна, до якої надсилається запит, ратифікували конвенцію і така конвенція охоплює їх співпрацю. Зазвичай вимоги щодо подання дійсних запитів про ВПД у конвенціях подібні до описаних нижче, але кожна з перерахованих нижче умов має розділ, у якому описується інформація, яка повинна міститися у запиті про ВПД.

- Для боротьби з корупцією та злочинами пов'язаними з відмиванням грошей - Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції (UNCAC).
- Для боротьби зі злочинами, пов'язаними з «організованою злочинністю» - правопорушеннями, вчиненими трьома і більше особами, за скоєння яких може бути винесено вирок у вигляді позбавлення волі строком на чотири або більше років тюремного ув'язнення, та правопорушеннями, пов'язаними з відмиванням грошей - Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності (UNTOC).
- Для боротьби зі злочинами, пов'язаними з наркотиками, та злочинами, пов'язаними з відмиванням грошей - Конвенція Організації Об'єднаних Націй про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин (Віденська конвенція 1988 року);
- Для боротьби зі злочинами, пов'язаними з тероризмом, та злочинами, пов'язаними з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму - Конвенція Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з тероризмом та фінансуванням тероризму.

²Список країн, з якими у США є договір про взаємну правову допомогу, доступний на веб-сайті: <http://www.state.gov/j/inl/rls/nrcrpt/2015/vol2/239045.htm>.

- Для боротьби з широким колом правопорушень, але обмежуючись юрисдикціями у Західній півкулі, - Міжамериканська конвенція про взаємну правову допомогу Організації американських держав.

3. Вимоги

Зазвичай офіційний запит, який направляється з метою отримання доказів або примусової допомоги від Сполучених Штатів, повинен містити наступну інформацію:

- Назва двосторонньої угоди або багатосторонньої конвенції (див. вище), яка служить підставою запиту.
- Назва органу, що здійснює кримінальне розслідування або судове переслідування.
- Стислий виклад справи, який включає в себе інформацію про те, яким чином активи, що розглядаються, пов'язані з незаконною діяльністю (що детальніше, то кращим буде результат відповіді).
- Текст правових норм чи законодавчих актів, включаючи покарання, на яких ґрунтуються розслідування чи обвинувачення.
- Цілі розслідування або кримінального переслідування та назви юридичних та інших правових структур, що беруть участь у злочинній діяльності (включаючи наявну ідентифікаційну інформацію, таку як дата народження, паспорт або ідентифікаційні номери, інформацію про корпоративну реєстрацію тощо).
- Пояснення необхідності надання сприяння та його стосунок до слідства чи процесу, що є підставою для запиту.
- Будь-яка особлива вимога, така як конфіденційність або терміновість, і чому це необхідно.

Для сприяння у підготовці запиту в рамках Договору про ВПД, Управління закордонних справ Міністерства юстиції є основним контактом стосовно формування правильної форми усіх запитів на отримання офіційної правової допомоги. Юристи Управління закордонних справ будуть працювати з іноземними партнерами для виконання запитів на взаємну правову допомогу. Управління закордонних справ також надає поради щодо того, як краще скласти такі запити. Попередній дзвінок або електронний лист до Управління закордонних справ може суттєво прискорити процес виконання Договору про ВПД.

IV. Арешт або блокування активів

A. Блокування на підставі виконання іноземного заборонного наказу

1. Відповідно до законодавства США, Сполучені Штати можуть у деяких випадках забезпечувати виконання заборонного наказу іноземного суду. Запитуюча країна повинна надати Управлінню закордонних справ Міністерства юстиції запит, виконаний згідно з відповідним Договором про ВПД, однією з конвенцій ООН чи іншою регіональною конвенцією або іншою офіційною угодою, яка передбачає надання взаємної допомоги у питаннях конфіскації.
2. Запит повинен містити:
 - a. Резюме фактів справи, підкріплене доказом того, що злочин було вчинено, що активи у Сполучених Штатах можуть бути арештовані/заморожені внаслідок цієї кримінальної поведінки, і це є підставою для їх конфіскації. Обов'язково перевірте відповідний Договір про ВПД або конвенцію щодо інших вимог.

- б. Копію заборонного судового наказу запитуючої юрисдикції, яка **прямо** визначає, які активи у Сполучених Штатах повинні бути заблоковані, або, як альтернатива, наказ, який чітко зазначає, що він блокує усі активи, що належать обвинуваченому. Якщо заборонний наказ не вказує активи, що належать обвинуваченому, він повинен забезпечити максимальну суму кримінальних доходів, які можуть бути конфісковані в кінці іноземного провадження, та суми, заблоковані під час розслідування.
- в. Заяву або пояснення від запитуючої юрисдикції про те, що вона дотримувалася вимог належного процесу, який включає в себе процес, який здійснюється (чи буде здійснюватися, якщо наказ був *ex parte*³) для повідомлення про всі судові провадження всіх осіб із охоронюваним інтересом у питанні майна, яке підлягає конфіскації, заздалегідь, щоб такі особи мали можливість заявити про свої права на таке майно.
- г. Засвідчення того, що іноземний суд, який видає наказ, має юрисдикцію (правомочність) видавати такі накази.
- д. Засвідчення відсутності доказів того, що наказ був отриманий шляхом шахрайства.

Б. Тимчасове блокування (заморожування або арешт), що базується виключно на іноземному арешті або обвинуваченні

1. Згідно закону США, прокурори Сполучених Штатів можуть подавати запит до судів США щодо прийняття наказу про тимчасовий (поновлований) 30-денний арешт активів, які підлягають конфіскації та знаходяться в межах Сполучених Штатів, на підставі свідчення про арешт або обвинувачення у іноземній державі. Проте, повинна бути сильна фактична та правова база, щоб вважати, що достатня інформація буде оперативно доступна для блокування та конфіскації активів відповідно до законодавства США, а не конфіскації таких активів за іноземним законодавством. Оскільки такі суттєві гарантії, що підтверджуються фактами та правовою базою, повинні бути зроблені та збережені, цей вид судового захисту надається у США рідко.
2. З метою блокування, прокурор Сполучених Штатів може звернутися до суду, у віданні якого знаходиться майно, за наказом *ex parte*, що обмежує майно, яке підлягає конфіскації, протягом не більше 30 днів, очікуючи додаткових доказів для підтвердження порушення справи про конфіскацію без позбавлення волі у судах США. Це клопотання може вимагати афідевіта (письмове свідчення під присягою) від законної влади іноземної держави та може вимагати присутності свідка у суді у Сполучених Штатах. Цей 30-денний наказ може бути продовжений, якщо органи влади США можуть продемонструвати «достатню підставу» для його продовження.
3. На підставі доказів та резюме, наданого запитуючою країною Сполученим Штатам, прокурор США зобов'язаний продемонструвати суду Сполучених Штатів наступне:
 - а. Підставу для припущення, що заарештована або обвинувачена особа вчинила основний злочин (основні злочини).
 - б. Характер обвинувачень іноземної інстанції та підстави вважати, що заарештована або обвинувачена особа має майно в Сполучених Штатах, яке підлягає конфіскації відповідно до законодавства США.

³Ex parte - означає, що постраждалим сторонам чи широкій громадськості не було відправлено повідомлення про справу до моменту отримання наказу у США.

ПРАКТИКА ДОПОМОГИ ТА СПРИЯННЯ В КОНФІСКАЦІЇ ТА ПОВЕРНЕННІ

- В. Докази того, що майно, яке підлягає блокуванню, можна простежити за незаконними доходами або воно є засобом у злочині, у якому обвинувачується особа.
- г. Чому необхідний заборонний наказ для збереження наявності майна на період часу, необхідний для отримання доказів, які будуть використані для забезпечення можливої конфіскації майна відповідно до законодавства США.
- В. Запит на отримання заборонного наказу щодо активів у Сполучених Штатах до того, як обвинувачення були висунуті або заборонний наказ було отримано у іноземній юрисдикції**
- У деяких рідкісних випадках прокурори Сполучених Штатів можуть подавати клопотання до судів США щодо видачі заборонного наказу від імені іноземної держави, щоб обмежити майно у Сполучених Штатах до того, як іноземний відповідач був заарештований або затриманий. Це робиться для забезпечення того, щоб активи у Сполучених Штатах не зникли, коли відповідача заарештовано, і він встиг попросити спільників перемістити кошти або позбутись майна. Тривалість таких заборонних наказів може бути дуже обмеженою, а ступінь необхідних доказів може дуже чітко тлумачитись, тому рекомендується якнайшвидше порадитися з Управлінням закордонних справ та Підвідділом з питань відмивання коштів та повернення активів, щоб визначити, як ми можемо допомогти у цій справі.
 - Відповідно до застосовного Договору про ВПД або конвенції, запитуюча держава повинна надати Управлінню закордонних справ наступне:
 - Стислий виклад фактів справи та будь-яку іншу необхідну інформацію відповідно до умов конкретного договору або конвенції.
 - Афідевіт (письмове свідчення під присягою) посадової особи зарубіжної держави, що володіє інформацією у справі. В даному документі повинно бути вказано наступне:
 - Історія та характер розслідування, особи підозрюваних і компанії, через які вони діяли.
 - Витяги із законодавства зарубіжної держави та короткий зміст правопорушень, за якими проводиться розслідування та/або обвинувачення, а також конфіскаційні повноваження щодо таких правопорушень.
 - Дати скоєння правопорушень та фактична основа потенційних обвинувачень.
 - Опис активів, на які потрібно накласти заборону (з перевіреними номерами банківських рахунків чи іншою ідентифікаційною інформацією).
 - детальне пояснення того, яке відношення ці активи у США мають до злочинної поведінки підозрюваного;
 - детальне пояснення зв'язку між будь-якими підозрюваними і юридичними особами, від імені яких може здійснюватися володіння активами.
 - Підтвердуючі докази і будь-яка інформація, яка свідчить про надійність таких доказів.

- Достатні підстави вважати, що в майбутньому обвинувачення будуть висунені, а майно конфісковане.
 - Інформація про те, чи підлягають ці активи конфіскації в якості злочинних доходів, майна, що має зв'язок зі злочинними доходами, чи засобів вчинення злочину або рішення в їх відношенні буде винесено на підставі вартісної оцінки, навіть за відсутності зв'язку між активами та злочинною діяльністю, за яку висувуються обвинувачення.
 - Заява про те, що «належна правова процедура», а саме право на повідомлення про провадження та можливість бути почутим як сторонній невинний власник, дотримується або буде дотримуватись під час проваджень та розслідування.
3. Держава, що направляє запит повинна надати достатній обсяг інформації про закони та злочини, за якими висувається обвинувачення, щоб прокурор США міг продемонструвати суду, що конфіскація можлива **за двома підставами**. Мається на увазі, що основна злочинна поведінка, що обґрунтовує заборонний наказ або конфіскацію у запитуючій юрисдикції, повинна також визнаватись злочинном відповідно до законодавства США, за який може бути передбачена конфіскація, якщо він вчинений на території США. Крім того, може знадобитися, щоб свідок з'явився в суді у Сполучених Штатах для надання доказів суду США.

V. Конфіскація активів

A. Конфіскація без засудження⁴ за порушення законодавства США.

1. Відповідно до законодавства США, Міністерство юстиції може ініціювати процедуру конфіскації без засудження (НСВ) проти корупційних надходжень та засобів, включаючи майно, розташоване у США та за їх межами, якщо можна довести те, що вони є злочинними діями у Сполучених Штатах або злочинною поведінкою, що частково відбувається у Сполучених Штатах. Корисні речі щодо конфіскації без позбавлення волі включають наступне:
 - а. Цей тип конфіскації підтримується конвенціями ООН та є практикою, підтриманою певними рекомендаціями, випущеними Цільовою групою з фінансових заходів. Ця діяльність спрямована проти майна, а не проти відповідача у кримінальному провадженні, і тому не вимагає засудження або юрисдикції суду США над власником майна. Під час здійснення конфіскації без засудження суд США повинен мати юрисдикцію над майном, яке підлягає конфіскації, що може вимагати лише обмеженого зв'язку зі Сполученими Штатами, як, наприклад, операції у фінансовій системі США.
 - б. Здійснення конфіскації без засудження вимагає підтвердження прямого зв'язку між незаконними активами та кримінальною поведінкою. Підтвердження того, що чиновник має необґрунтовані статки, може бути корисним доказом, але не може бути єдиною достатньою. Тягар доведення для здійснення конфіскації без вироку є цивільним стандартом «доведення провини» або, що цілком імовірно, цей актив був доходом від злочину або використовувався для сприяння злочину.

⁴Конфіскація на підставі кримінального засудження також можлива відповідно до законодавства США. Сполучені Штати можуть здійснювати паралельне або послідовне кримінальне переслідування підозрюваного, проти якого ведеться розслідування за кордоном, якщо вчинене правопорушення або пов'язане з цим відмивання грошей також порушує законодавство США, що також може призвести до конфіскації. Це вимагає фізичної присутності кримінального злочинця у Сполучених Штатах і є малоімовірним у випадках іноземної корупції. Зв'яжіться з Управлінням закордонних справ або Підвідділом з питань відмивання коштів та повернення активів, якщо ви вважаєте, що Сполучені Штати зможуть отримати юрисдикцію над іноземним посадовцем.

- В. Міністерство юстиції може ініціювати власний процес конфіскації без вироку проти доходів та засобів деяких визначених предикатних злочинців, пов'язаних з відмиванням грошей, які включають в себе широкий перелік іноземних предикатних правопорушень та інших злочинців у США, що містять міжнародні елементи, такі як транскордонне перевезення майна, отриманого в результаті крадіжки або шахрайства, вартість якого перевищує 5000 дол. США.
2. Якщо органи влади США будуть проводити конфіскацію в судах США, Сполученим Штатам необхідно буде отримати від закордонних правоохоронних органів всі доступні докази, які встановлюють зв'язок між майном та іноземною злочинною діяльністю, наприклад, фінансові документи, опитування свідків, свідчення під присягою, відповідні правові норми, які встановлюють злочинну діяльність; документи обвинувачення, якщо є; та іншу відповідну інформацію у рамках запиту.
3. Запити про накладення арешту/конфіскацію отриманого злочинним шляхом майна (без засудження), яке знаходиться в США, повинні містити також таку додаткову інформацію:
- а. Ідентифікаційні дані активів, які підлягають блокуванню або конфіскації (включаючи номери рахунків і іншу детальну ідентифікуючу інформацію).
 - б. Пояснення зв'язку між конкретними активами, які підлягають блокуванню або конфіскації у Сполучених Штатах та злочинною поведінкою підозрюваного (з тим щоб компетентні органи США могли розглянути можливість вжиття заходів щодо конфіскації активів у США).
 - В. Пояснення зв'язків між будь-якими підозрюваними і юридичними особами, від імені яких може здійснюватися володіння активами.
 - г. Ідентифікаційні дані будь-якого заборонного наказу, виданого судом держави, що направляє запит.
 - д. Ідентифікаційні дані будь-яких остаточних судових рішень про конфіскацію, винесених в державі, що направляє запит, а також процесуальні подробиці таких рішень.

Б. Приведення до виконання остаточного рішення іноземного суду про конфіскацію

1. Згідно законодавства США, за певних обставин Сполучені Штати можуть подати до суду США заяву про приведення до виконання остаточного наказу про конфіскацію, прийнятого іноземним судом. Цей наказ може містити конкретні активи у Сполучених Штатах, що мають простежуваний зв'язок з правопорушенням або, у деяких випадках, активи, що представляють невикористаний баланс конфіскації на основі вартості. Держава, що направляє запит, може подати до Управління закордонних справ запит про ВПД щодо забезпечення виконання остаточного рішення свого суду про конфіскацію.
2. Запит про ВПД повинен містити наступну інформацію:
- а. Детальний виклад фактів у справі і будь-яку іншу інформацію, необхідну відповідно до умов конкретної угоди або конвенції.
 - б. Завірену копію остаточного рішення суду про конфіскацію, який не підлягає оскарженню.

В. Афідевіт (письмова заява під присягою), що свідчить про наступне:

- судові рішення не підлягає подальшому оскарженню;
- державою, що направляє запит, були дотримані відповідні правові процедури (включаючи направлення повідомлень про процесуальні дії всім особам, які мають інтерес у даному майні, для надання їм достатнього часу, щоб заявити на нього права);
- суд, який виніс рішення, має юрисдикцію (законне право) виносити такі рішення; і
- докази про отримання рішення шляхом шахрайства.

Де це можливо, юрисдикції, зацікавлені у цій допомозі, повинні зв'язатися з Управлінням закордонних справ або з Підвідділом з питань відмивання коштів та повернення активів перед прийняттям судового наказу з метою підвищення ймовірності того, що він відповідатиме критеріям США для примусового виконання.

VI. Репатріація і розпорядження поверненими активами

Основною метою Ініціативи щодо повернення активів, викрадених клептократами, є повернення активів на благо народу країни, постраждалого від зловживань службовим становищем, через прозорі та підзвітні засоби. Повернення активів надсилає важливе послання про те, що корупція себе не виправдовує та допомагає Сполученим Штатам відмовляти у надійному притулку для доходів від клептократії. Прозора та підзвітна репатріація і розпорядження конфіскованими активами можуть зміцнити антикорупційні цілі кримінального розслідування, допомогти виправити деякі наслідки корупції та продемонструвати, що незаконно привласнені кошти або незаконно отримані доходи були повернені та можуть бути використані з користю для суспільства.

Звісно, репатріація та розпорядження конфіскованими активами залежить від встановлення, утримання та конфіскації таких активів та виконання рішень про конфіскацію. Міжнародне співробітництво може бути вкрай необхідним для таких успішних заходів з повернення активів. Юридичний процес конфіскації полягає в тому, щоб позбавити фізичну чи юридичну особу права власності та наділити ним уряд, чи то в результаті кримінального засудження і конфіскації з позбавленням волі, конфіскації без засудження, чи то примусового виконання рішення іноземного суду щодо конфіскації.

Сполучені Штати мають гнучкі юридичні повноваження для репатріації та розпорядження конфіскованими активами певним жертвам злочинів або у вигляді допомоги іноземному уряду. Однак різні правові механізми можуть відрізнятися залежно від обставин окремих випадків. Завдяки цій правовій системі, навіть до формування Ініціативи щодо повернення активів, викрадених клептократами, Сполучені Штати повернули мільйони корупційних доларів шляхом співпраці з партнерами по всьому світу. Іноземним установам слід радитися з Підвідділом з питань відмивання коштів та повернення активів стосовно різних механізмів репатріації та розпорядження поверненими активами в контексті окремих випадків.

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Підвідділ з питань відмивання коштів та повернення активів (MLARS)

Міністерство юстиції США

1400 New York Ave., NW, Washington, DC 20005

Ел.пошта: kleptocracy@usdoj.gov

Телефон: +1 202 514-1263 (запросити до телефону представника Міжнародного відділу)

Факс: +1 202 514-5522

Управління закордонних справ (OIA)

Міністерство юстиції США

1301 New York Ave., NW, Washington, DC 20005

Кожен представник управління відповідає за конкретні країни, тому запитуйте до телефону представника, відповідального за питання надання допомоги саме вашій країні.

Телефон: +1 202-514-0000

Факс: +1 202-514-0080

Відділ розробки програм боротьби зі злочинністю

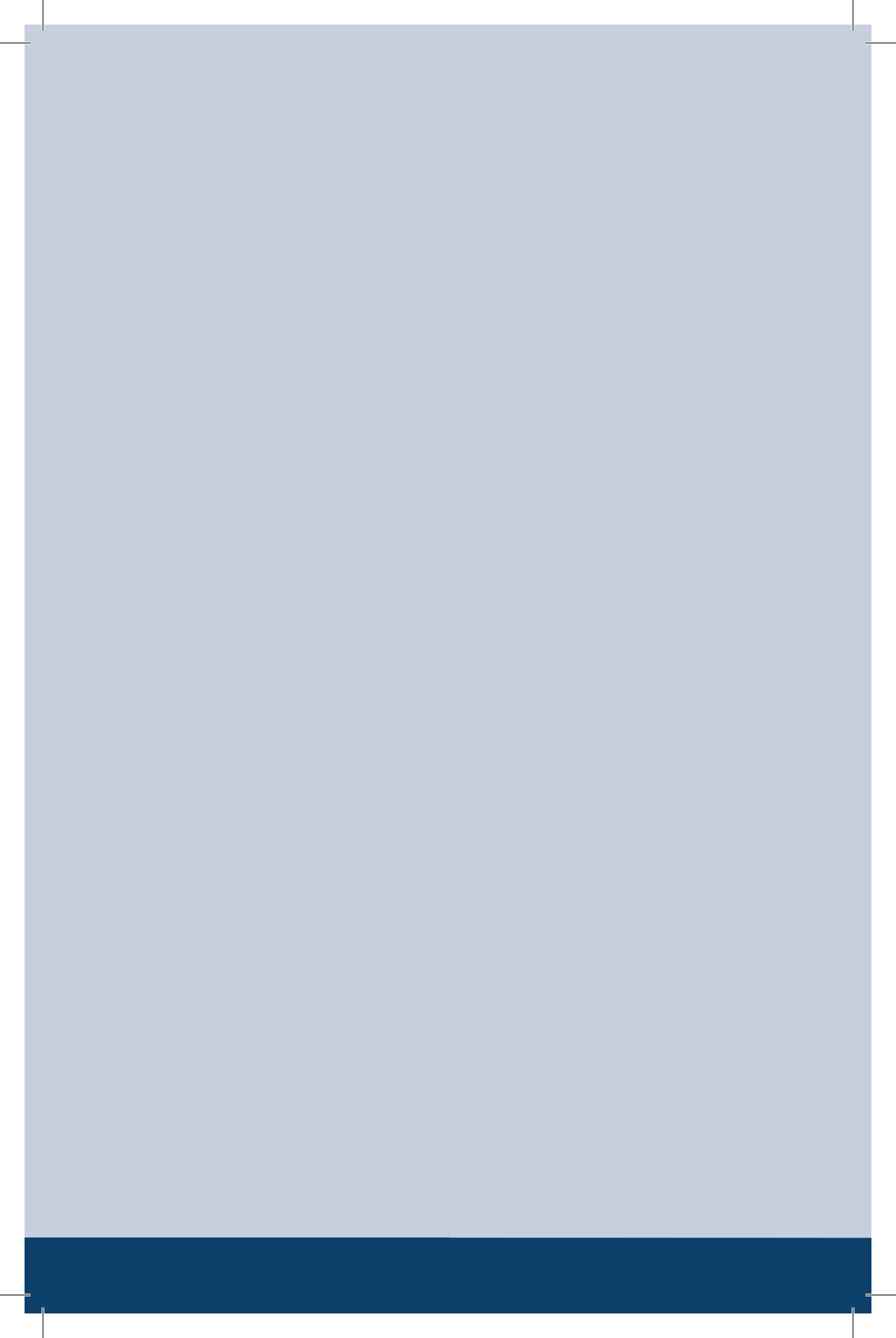
Міністерство юстиції США

2401 E St., NW, Washington, DC 20037

Ел.пошта: anti-corruption@state.gov

«Боротьба з корупцією вимагає відданості справі та співпраці кожної країни. Сполучені Штати готові допомагати своїм партнерам по всьому світу у боротьбі з корупцією, і ми будемо відмовляти іноземним корумпованим чиновникам у використанні наших ринків та насолоді від купівлі наших товарів. Ми будемо непохитні у нашій рішучості».

- Генеральний прокурор США Джеф Сепнс

United States Department of State